

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه پیام نور

دانشکده علوم انسانی

مرکز پرند

پایان نامه

برای دریافت مدرک کارشناسی ارشد

رشته جامعه‌شناسی

گروه جامعه‌شناسی

عنوان پایان نامه:

**بررسی میزان احساس امنیت اجتماعی و عوامل مرتبط با
آن - مورد مطالعه: دانشجویان دانشگاه‌های ا لام**

ماه ر ملک‌شاه

استاد راهنما:

دکتر ارمحمد قاسم

استاد مشاور:

دکتر مهناز جا

خرداد

تقدیم به:

آناهیتا و بردیا گل‌های زندگی‌م

تقدیر و تشکر

امر پژوهش و تحقیق از دشوارترین و در عین حال حساس‌ترین کنش‌هایی است که با توجه به مشکلات آن، به همفکری و یاری دیگران نیازمند است تا محقق بتواند به اهداف ترسیم شده دست یابد.

زحمت راهنمایی و نظارت این پژوهش بر دوش استاد گرانقدرم جناب دکتر یارمحمد قاسمی بود که در انجام این کار، با دقت و حساسیت، امر نظارت و راهنمایی آن را برعهده داشتند که از ایشان سپاسگزاری می‌گردد.

از استاد ارجمندم دکتر مهناز جلیلی که در طول این پژوهش با ارائه‌ی راه‌حل‌ها و مشورت‌های خود در جهت انجام هرچه بهتر کار، از هیچ کوششی دریغ نورزیدند صادقانه کمال امتنان و سپاسگزاری را می‌نمایم.

این پژوهش نیز با همکاری و همفکری همسر مهربانم (خلیل کمربگی) به انجام رسید و از آغاز تا فرجام کار، همفکر و کمک‌کارم بوده، و در طول این کار، کمک‌های شایانی به من نمودند که سپاس خویش را ارزانش می‌دارم.

از اساتید عزیز و سروران ارجمندم جناب آقایان دکتر سلیمان پاکسرشت، عزت‌الله پوریان معاونت وقت جهاد دانشگاهی تهران، نبی‌الله علی‌نظری، دکتر علی موسی‌نژاد، دکتر اسحاق قیصریان، دکتر مجتبی قنبری و سایر عزیزانی که در مراحل مختلف تحقیق، به ویژه قضاوت و داوری گویه‌های مقیاس‌های سنجش و تحلیل‌های آماری و کامپیوتری مرا یاری دادند، سپاسگزاری می‌نمایم.

از اساتید گرانقدر مسعود الماسی مدیر گروه علوم اجتماعی دانشگاه پیام‌نور ایلام، زهرا عبداللهی و شهناز کریمی مدرسین دروس جامعه‌شناسی این دانشگاه، حشمت قبادی مدیر گروه علوم اجتماعی دانشگاه

آزاد، محمدجلیل بهادری رییس آموزشکده سما و تاجالدین صالحیان مدرس دانشگاه آزاد ایلام، بهروز درویشی از دانشگاه ایلام، فریبا مهدی‌زاده از دانشگاه علوم پزشکی و ایمان کمربگی که در مرحله‌ی جمع‌آوری اطلاعات و مراحل دیگر، بنده را یاری رسانده‌اند، سپاسگزارم.

از جناب آقایان سیدصادق موسوی از استانداری ایلام، سرهنگ فرجی مسئول دفتر تحقیقات کاربردی نیروی انتظامی ایلام، سرگرد یدالله متقی از معاونت اجتماعی نیروی انتظامی، آقایان سلیمان ملکشاهی، ایاد کمالوند، روشن‌زاده و حیدر فرهادبگی از موسسه قلم که هر کدام به نوعی در مراحل مختلف تحقیق، کمک‌کارم بوده‌اند سپاسگزاری می‌نمایم.

لازم می‌دانم از همکاری همه‌ی دانشجویان عزیزی که با صبر و حوصله، متانت و دقت، به سوالات این پرسشنامه پاسخ داده و وقت ارزشمند خود را در اختیار بنده و سایر دوستان قرار داده‌اند تشکر و قدردانی نمایم.

با احترام - ماه‌منیر ملکشاهی

چکیده:

هدف اصلی پژوهش حاضر بررسی احساس امنیت اجتماعی در بین دانشجویان دانشگاه‌های ایلام و عوامل مرتبط با آن می‌باشد. در این پژوهش، با الهام از نظریه‌ی تحلیلی کنش تالکوت پارسونز و استفاده از رویکرد باری بوزان به عنوان نظریه‌ی تکمیلی، فرضیاتی چند اخذ و مورد آزمون قرار گرفته‌اند. محقق با روش پیمایشی (survey) و با استفاده از فن پرسشنامه، به جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز پرداخته است. تعداد نمونه مورد بررسی ۳۸۰ نفر می‌باشد. یافته‌های حاصل از تحلیل آماری بر روی داده‌ها در دو بخش توصیفی و تبیینی ارائه و طی آن نشان می‌دهد که میزان احساس امنیت اجتماعی در میان کل پاسخگویان در حد متوسط و با میانگین ۲/۹۲ از ۵ بوده است. همچنین بالاترین نمره‌ی میانگین احساس امنیت در بُعد فرهنگی و ابعاد اقتصادی، سیاسی و اجتماعی در مراتب بعدی جای دارند. نتایج آزمون‌ها نشان داد که رابطه‌ی متغیرهای مشارکت اجتماعی، احساس نابرابری اجتماعی، احساس رضایت اجتماعی، بومی بودن یا نبودن، مقطع تحصیلی و نوع دانشگاه با احساس امنیت اجتماعی معنادار بوده و بین متغیرهای نوع ارتباط اجتماعی، وسایل ارتباط جمعی، جنسیت و وضعیت تاهل با احساس امنیت اجتماعی رابطه‌ی معناداری دیده نشد. متغیرهای وارد شده در معادله‌ی رگرسیون (مشارکت اجتماعی، احساس نابرابری اجتماعی، احساس رضایت اجتماعی، بومی بودن یا نبودن)، توانستند ۲۷/۱٪ از کل تغییرات متغیر وابسته را تبیین کنند؛ که بیشترین سهم متعلق به متغیر رضایت از زندگی با ۰/۳۶۶ و کمترین سهم متعلق به مشارکت اجتماعی با ۰/۰۲۵ بوده است. در نتیجه زیست‌جهان جامعه‌ی دانشجویی در معرض اختلال قرار گرفته است. این امر حاکی از عدم توازن کارکردهای خرده‌نظام‌های اجتماعی و به تبع آن، اختلال در کم‌وکیف‌عرضه‌ی انرژی و اطلاعات در پیکره‌ی نظام اجتماعی است.

کلیدواژه‌ها: امنیت - امنیت اجتماعی - احساس امنیت اجتماعی - امنیت فرهنگی - امنیت اقتصادی - امنیت سیاسی

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

مقدمه..... ۱

فصل اول: کلیات تحقیق

تعریف مساله و بیان سوالات اصلی تحقیق..... ۳

ضرورت انجام تحقیق..... ۵

اهداف تحقیق..... ۷

فصل دوم: پیشینه تجربی و نظری موضوع

۲-۱- پیشینه‌ی تجربی..... ۹

جمع‌بندی از پیشینه‌ی تجربی..... ۲۲

۲-۲- مروری بر مفاهیم اولیه..... ۲۵

۲-۲-۱- تعریف لغوی امنیت..... ۲۵

۲-۲-۲- تعریف تخصصی امنیت..... ۲۶

۲-۲-۳- تعریف احساس امنیت..... ۳۰

۲-۲-۴- تاریخچه‌ی بحث امنیت..... ۳۱

۲-۲-۵- انواع امنیت..... ۳۲

۳۳ امنیت ملی - ۲-۲-۵-۱
۳۴ امنیت اقتصادی - ۲-۲-۵-۲
۳۵ امنیت سیاسی - ۲-۲-۵-۳
۳۶ امنیت فرهنگی - ۲-۲-۵-۴
۳۶ امنیت فکری - ۲-۲-۵-۵
۳۷ مبانی نظری - ۲-۳
۳۷ رویکردهای مختلف به امنیت - ۲-۳-۱
۳۹ همبسته‌های امنیت - ۲-۳-۲
۳۹ امنیت اجتماعی و جرم - ۲-۳-۲-۱
۳۹ نهادهای تامین‌کننده امنیت - ۲-۳-۲-۲
۴۰ اعتماد اجتماعی و امنیت - ۲-۳-۲-۳
۴۱ روابط ابزاری-اظهاری و امنیت - ۲-۳-۲-۴
۴۳ تامین و رفاه اجتماعی و امنیت - ۲-۳-۲-۵
۴۴ رسانه‌های جمعی و امنیت - ۲-۳-۲-۶
۴۶ جنسیت و امنیت - ۲-۳-۲-۷
۴۷ نظریه‌های فلسفی امنیت - ۲-۳-۳
۴۸ روان‌شناسی امنیت - ۲-۳-۴

- ۴۹ نظریه‌های جامعه‌شناسان امنیت ۲-۳-۵
- ۴۹ جامعه‌شناسان کلاسیک و امنیت ۲-۳-۵-۱
- ۴۹ امنیت در اندیشه‌ی آگوست کنت ۲-۳-۵-۱-۱
- ۵۰ امنیت در اندیشه‌ی امیل دورکیم ۲-۳-۵-۱-۲
- ۵۱ امنیت در اندیشه‌ی تالکوت پارسونز ۲-۳-۵-۱-۳
- ۵۴ نظریه‌های جدید امنیت ۲-۳-۵-۲
- ۵۴ نظریه‌ی باری بوزان ۲-۳-۵-۲-۱
- ۵۶ نظریه‌ی ویور ۲-۳-۵-۲-۲
- ۵۷ نظریه‌ی مولار ۲-۳-۵-۲-۳
- ۵۸ نظریه‌ی گیدنز ۲-۳-۵-۲-۴
- ۵۹ نظریه‌ی مسعود چلبی ۲-۳-۵-۲-۵
- ۶۱ پست‌مدرنیسم و مساله‌ی امنیت ۲-۳-۶۵
- ۶۲ چارچوب نظری ۲-۴
- ۶۷ فرضیه‌ها و سوالات تحقیق ۲-۵
- ۶۷ فرضیه‌های تحقیق ۲-۵-۱
- ۶۷ سوالات تحقیق ۲-۵-۲
- ۶۸ مدل تحلیلی تحقیق ۲-۶

فصل سوم: روش شناسی تحقیق

- ۳-۱- روش انجام پژوهش ۷۰
- ۳-۲- روش و ابزار گردآوری اطلاعات ۷۰
- ۳-۳- جامعه‌ی آماری تحقیق ۷۰
- ۳-۴- روش نمونه‌گیری و حجم نمونه ۷۱
- ۳-۵- روش تجزیه و تحلیل اطلاعات ۷۲
- ۳-۶- شیوه‌ی سنجش متغیرها ۷۳
- ۳-۷- پایایی تحقیق ۷۷
- ۳-۸- روایی تحقیق ۷۸

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده‌ها

- ۴-۱- توصیف داده‌ها ۸۰
- ۴-۲- پاسخ به سوالات ۸۷
- ۴-۳- آزمون فرضیات ۹۳
- ۴-۴- رگرسیون چند متغیره بین متغیرهای مستقل و وابسته ۱۰۶
- ۴-۵- بررسی مدل علی تحقیق ۱۰۷

فصل پنجم: اهم یافته‌ها، نتیجه‌گیری و پیشنهادها

- ۵-۱- مقدمه ۱۱۰

- ۱۱۱.....۵-۲- یافته‌های حاصل از تحقیق
- ۱۱۱.....۵-۲-۱- نتایج حاصل از توصیف داده‌ها
- ۱۱۲.....۵-۲-۲- نتایج حاصل از تحلیل و تبیین داده‌ها
- ۱۱۶.....۵-۳- تفسیر یافته‌ها
- ۱۲۱.....۵-۴- نتیجه‌گیری
- ۱۲۸.....۵-۵- محدودیت‌های تحقیق
- ۱۲۹.....۵-۶- پیشنهاد‌های تحقیق
- ۱۲۹.....۵-۶-۱- پیشنهاد‌های کاربردی
- ۱۳۳.....۵-۶-۲- پیشنهاد‌های روش‌شناختی

منابع و ضمایم

فهرست جداول

صفحه

عنوان

- جدول (۳-۱): تعداد دانشجویان هر دانشگاه و حجم نمونه اختصاص یافته ۷۱
- جدول (۳-۲): سهم اختصاص یافته در نمونه به هر کدام از دانشگاه‌ها بر اساس جنسیت ۷۲
- جدول (۳-۳): قابلیت اعتماد متغیرها ۷۹
- جدول (۴-۱-۱): توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب نوع جنس ۸۰
- جدول (۴-۱-۲): توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب مقطع تحصیلی ۸۱
- جدول (۴-۱-۳): توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب محل سکونت ۸۲
- جدول (۴-۱-۴): توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب وضعیت تاهل ۸۳
- جدول (۴-۱-۵): توزیع پاسخگویان بر حسب وضعیت اشتغال ۸۴
- جدول (۴-۱-۶): توزیع پاسخگویان بر حسب بومی بودن ۸۵
- جدول (۴-۱-۷): توزیع پاسخگویان بر حسب نوع دانشگاه ۸۶
- جدول (۴-۲-۱): توزیع پاسخگویان بر حسب میزان کلی احساس امنیت اجتماعی ۸۷
- جدول (۴-۲-۲): توزیع پاسخگویان بر حسب میزان احساس امنیت در بعد اقتصادی ۸۸
- جدول (۴-۲-۳): توزیع پاسخگویان بر حسب میزان احساس امنیت در بعد اجتماعی ۸۹
- جدول (۴-۲-۴): توزیع پاسخگویان بر حسب میزان احساس امنیت در بعد فرهنگی ۹۰

- جدول (۴-۲-۵): توزیع پاسخگویان بر حسب میزان احساس امنیت در بعد سیاسی ۹۱
- جدول (۴-۲-۶): توزیع پاسخگویان بر حسب میزان احساس امنیت در مقایسه ابعاد مختلف ۹۲
- جدول (۴-۲-۷): اولویت پاسخگویان در ابعاد ۴ گانه امنیت ۹۲
- جدول (۴-۳-۱): آزمون تفاوت احساس امنیت اجتماعی در بین پاسخگویان بر حسب جنسیت ۹۴
- جدول (۴-۳-۲): تحلیل واریانس بین مقاطع تحصیلی و میزان احساس امنیت ۹۵
- جدول (۴-۳-۳): نتایج آزمون شفه بین مقاطع تحصیلی و احساس امنیت ۹۶
- جدول (۴-۳-۴): آزمون تفاوت احساس امنیت اجتماعی بر حسب وضعیت تاهل ۹۷
- جدول (۴-۳-۵): آزمون تفاوت احساس امنیت اجتماعی بر حسب بومی بودن ۹۸
- جدول (۴-۳-۶): نتایج تحلیل رگرسیون دو متغیره بین بومی بودن با احساس امنیت ۹۸
- جدول (۴-۳-۷): آزمون همبستگی بین میزان مشارکت اجتماعی و احساس امنیت ۹۹
- جدول (۴-۳-۸): نتایج تحلیل رگرسیون دو متغیره بین مشارکت اجتماعی با احساس امنیت ۹۹
- جدول (۴-۳-۹): آزمون همبستگی بین میزان احساس نابرابری و احساس امنیت ۱۰۰
- جدول (۴-۳-۱۰): نتایج تحلیل رگرسیون دو متغیره بین احساس نابرابری با احساس امنیت ۱۰۰
- جدول (۴-۳-۱۱): آزمون همبستگی بین میزان استفاده از وسایل ارتباط جمعی و احساس امنیت ۱۰۱
- جدول (۴-۳-۱۲): آزمون همبستگی بین نوع ارتباط اجتماعی و احساس امنیت ۱۰۲
- جدول (۴-۳-۱۳): آزمون همبستگی بین میزان رضایت از زندگی و احساس امنیت ۱۰۳
- جدول (۴-۳-۱۴): نتایج تحلیل رگرسیون دو متغیره بین رضایت از زندگی با احساس امنیت ۱۰۳

جدول (۱۵-۳-۴): تحلیل واریانس بین نوع دانشگاه و میزان احساس امنیت.....۱۰۴

جدول (۱۶-۳-۴): نتایج آزمون شفه بین نوع دانشگاه و احساس امنیت۱۰۵

جدول (۱-۴-۴): نتایج تحلیل واریانس متغیرهای مستقل و وابسته در معادله‌ی رگرسیون..... ۱۰۶

جدول (۱-۵-۴): ضریب استاندارد رگرسیون متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته.....۱۰۷

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
۸۰	نمودار (۴-۱): توزیع پاسخگویان برحسب جنس
۸۱	نمودار (۴-۲): توزیع پاسخگویان برحسب مقطع تحصیلی
۸۲	نمودار (۴-۳): توزیع پاسخگویان برحسب محل سکونت
۸۳	نمودار (۴-۴): توزیع پاسخگویان برحسب وضعیت تاهل
۸۴	نمودار (۴-۵): توزیع پاسخگویان برحسب وضعیت اشتغال
۸۵	نمودار (۴-۶): توزیع پاسخگویان برحسب بومی بودن یا نبودن
۸۶	نمودار (۴-۷): توزیع پاسخگویان برحسب نوع دانشگاه
۸۷	نمودار (۴-۸): توزیع پاسخگویان برحسب میزان کلی احساس امنیت اجتماعی
۸۸	نمودار (۴-۹): توزیع پاسخگویان برحسب میزان احساس امنیت در بعد اقتصادی
۸۹	نمودار (۴-۱۰): توزیع پاسخگویان برحسب میزان احساس امنیت در بعد اجتماعی
۹۰	نمودار (۴-۱۱): توزیع پاسخگویان برحسب میزان احساس امنیت در بعد فرهنگی
۹۱	نمودار (۴-۱۲): توزیع پاسخگویان برحسب میزان احساس امنیت در بعد سیاسی
۱۳۱	نمودار (۴-۱۳): مدل تحلیلی رابطه‌ی متغیرهای مستقل با احساس امنیت اجتماعی

مقدمه:

یکی از مفاهیمی که از قدمت بسیاری برخوردار است مفهوم امنیت است. امنیت از آغاز زندگی بشر با او بوده و نیاز بدان سبب گشته است که همیشه کانون توجه بشر باشد. نیاز بشر، به همراه باز تعریف مجدد از آن، مانایی و پایداری آن را موجب شده و امروزه نیز از مفاهیم اصلی در زندگی بشر به حساب می‌آید. می‌توان عنوان نمود که هرچند این مفهوم همیشه کانون توجه بشر بوده اما "جای بسی شگفتی است که امنیت با چنین قلمرو گسترده و تعیین کننده در زندگی، در رشته‌ای مثل جامعه‌شناسی که آن همه اندیشمندان بزرگ و اصیل را مجذوب خود کرده، مورد بی‌مهری قرار گرفته است و یک نکته بدیع به چشم می‌خورد: اینکه در مورد امنیت کار خاصی صورت نگرفته و توافق اساسی نیز در مورد آن وجود ندارد.." (نویدنیان، ۱۳۸۸: ۱۹). امنیت حداقل از دو وجه در جامعه‌شناسی مورد توجه باید قرار گیرد؛ یکی از حیث ضرورت حیات اجتماعی و دوم از حیث تأثیرگذاری در کم و کیف امور سیاسی و دولتی که بحران‌ها و مسائلی را برای جامعه ایجاد می‌کنند. پس طرح و تدوین چهارچوب نظری جامعه‌شناسانه در خصوص امنیت و موضوعات امنیتی جایگاه خاصی دارد. (همان: ۲۰)

با توجه به آنچه گفته شد امروزه مفهوم دیگری با عنوان احساس امنیت، در جهان علم از اهمیت بیشتری برخوردار گشته است. اگر امنیت در بُعد عینی متمرکز می‌گردد، احساس امنیت به ذهن وابسته می‌شود و برداشت شهروندان را از امنیت می‌سنجد. با توجه به این مهم، پژوهش حاضر در پی تعیین میزان احساس امنیت و عوامل مرتبط با آن می‌باشد. محقق ضمن توجه به تحقیقات پیشین، سعی نموده که از یک‌سویه نگری به مسأله‌ی احساس امنیت، که به واسطه‌ی سلطه‌ی شاخص جرم و جنایت در برخی از این تحقیقات پدید آمده، اجتناب ورزیده، و با در نظر گرفتن ابعاد مختلف اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی مسأله، رویکردی جامعه‌شناختی را در بررسی آن در پیش گرفته و به با محور قرار دادن نظریه‌ی پارسونز، به واسطه‌ی ضرورت از نظریه‌ی بوزان به عنوان یک نظریه‌ی بین رشته‌ای نیز بهره جوید.

فصل اول

کلیات

–تعریف مساله و بیان سوال‌های اصلا

سیر تحولات اجتماعی به ویژه در شرایط نوین، اهمیت و جایگاه "امنیت" را در زندگی اجتماعی بشر در ابعاد و زوایای مختلف روز به روز نمایان‌تر ساخته و آن را در کانون توجه قرار داده است. اگر چه امنیت به عنوان ضروری‌ترین نیاز جامعه‌ی بشری قدمتی به تاریخ اجتماعی بشر دارد، لیکن امروزه گستره‌ی مفهومی، حوزه‌ی تحلیل، بسترهای آن، فضاها‌ی ذهنی و عینی، مجازی و واقعی، فردی و جمعی، عمومی و خصوصی و... را در بر گرفته است. بدین لحاظ امنیت به مانند بسیاری دیگر از نیازهای بشر، به موازات سطح زندگی، گسترده شده و اشکال و ابعاد گوناگونی به خود گرفته است، به طوری که دیگر نمی توان به استناد امنیت، آن را تعریف و عناصر متشکله آن را تجزیه و تحلیل نمود بلکه بر حسب تنوعات امنیت، تعاریف، عناصر و ساختار آن نیز تفاوت پذیرفته است." در بررسی مفهوم امنیت نکته‌ای که بیش از هر چیز جلب نظر می‌کند این است که هرچند تشخیص نموده‌های این مفهوم نسبتاً ساده است و اغلب ما در زندگی با آن مواجه هستیم و آن را تجربه می‌کنیم و بسیاری از اعمال و رفتار ما به امنیت اتکا داشته و بر مبنای آن تنظیم می‌گردد اما با وجود این، تعریف مفهومی این اصطلاح کاملاً چالش‌برانگیز است، اختلاف درباره‌ی تعریف امنیت، از این جا ناشی می‌گردد که این مفهوم با تنوعی از معانی و در بسیاری از زمینه‌های متفاوت به کار می‌رود. نسبی بودن، بدیهی‌ترین ویژگی پدیده‌ی امنیت است و تعبیر و مصداق‌های بحث امنیت، فوق‌العاده سیال و گوناگون است. (امیرکافی، ۱۳۸۸: ۲) از این رو نیز رویکردهای مختلفی به مساله‌ی امنیت شده است به طوری که در رویکرد سنتی مبادی تامین امنیت، خانه بوده و امنیت غیرقابل کنترل و پیش‌بینی و وابسته به زور و قدرت قهری بوده است. اما در رویکرد مدرن، مبادی تامین امنیت جامعه می‌باشد که در آن امنیت هم قابل کنترل و هم قابل پیش‌بینی و وابسته به فکر، منطق جمعی و نهادهای آموزشی می‌باشد. در رویکرد پسامدرن نیز امنیت مطلق، نه امکانی برای تحقق دارد و نه اساساً در صورت امکان مطلوب است و لذا انتظام در پراکندگی و کثرت، ثبات و امنیت را تضمین نموده و مانع از به وجود آمدن هرج و مرج می‌گردد.

محقق در این پژوهش به مفهوم امنیت اجتماعی پرداخته و مقصود از آن را "شناخت وضعیت رهایی از دغدغه و تعقیب ایمنی در پرتو مناسبات و تعاملات جاری بین نهادها و افراد می‌داند" (نصیری، ۱۳۸۱: ۶) به دیگر سخن، منظور از امنیت اجتماعی در پژوهش حاضر، "آرامش و آسودگی خاطری است که هر جامعه موظف است برای اعضای خود در زمینه شغلی، اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و قضایی، فکری ... ایجاد کند. بنابراین امنیت اجتماعی چیزی نیست جزء حالتی از رهایی مردم از ترس، تهدید، اضطراب و مصون ماندن جان، مال، ناموس، هویت و اعتقادات آنان از هرگونه تهدید و تعرض مفروض" (صدیق‌سروستانی، ۱۳۸۴: ۴).

تعاریفی که از امنیت به عمل آمده بیانگر آن است که این مفهوم دارای دو سطح عینی و ذهنی است و همین امر سبب گردیده که گروهی از دریچه‌ی سطح عینی و گروهی دیگر از نظرگاه ذهنی به مساله بنگرند. محقق در بررسی این مساله و برای سنجش مفهوم امنیت اجتماعی، به ذهنیت و نظر دانشجویان توجه کرده و آن را در قالب متغیر «احساس امنیت اجتماعی» مطرح نموده است و لذا احساس و برداشت آنان را نسبت به مقوله‌های مختلف اجتماعی مورد سنجش قرار داده است. احساس امنیت اجتماعی وابسته به دیدگاه افراد جامعه بوده و بایستی این احساس را در ذهن تمامی افراد، جستجو و اندازه‌گیری نمود. در این جا، احساس، برداشت، ذهنیت و تحلیل هر فرد در سیستم حائز اهمیت بوده و مبنای سنجش قرار می‌گیرد. این مفهوم ضمن داشتن ابعاد اقتصادی - فرهنگی - اجتماعی و سیاسی، از شاخص - هایی چون چگونگی برخورداری از رفاه و تأمین اجتماعی - چگونگی اعتماد اجتماعی - احساس رضایت از وجود آزادی عمل در حوزه خصوصی (امنیت فکری) - و نگرش نسبت به عملکرد دولت و دستگاه‌های تأمین‌کننده‌ی نظو و امنیت تشکیل می‌شود. بنابراین مسأله اصلی پژوهش حاضر آن است تا میزان احساس امنیت اجتماعی را در بین دانشجویان دانشگاه‌های استان بررسی نموده و عوامل مرتبط با آن را شناسایی نماید. بدین لحاظ سوال اصلی تحقیق آن است که میزان احساس امنیت اجتماعی در بین دانشجویان چگونه می‌باشد؟ و چه عواملی با این مساله مرتبط می‌باشند؟

ضرورت انجام تحه

بدون شک امنیت لازمه‌ی حیات هر نظام سیاسی و اجتماعی است. مقوله‌ی امنیت به مثابه‌ی یک آرمان و واقعیت، به عنوان یکی از حقوق اساسی مردم مطرح و در نهایت برآیند مجموعه‌ای از تعاملات و نیز تعاون و سازگاری بین افراد مختلف نظام اجتماعی است. امروزه نقش و اهمیت امنیت در پیشرفت هر جامعه‌ای تا بدان پایه است که آن را بستر و پیش‌نیاز هرگونه توسعه دانسته‌اند. این امر در جوامع در حال توسعه که با انواع بحران‌ها و چالش‌های مستمر ناشی از عقب‌ماندگی و بی‌ثباتی ساختارهای مختلف سیاسی، اقتصادی و اجتماعی مواجه می‌باشند، نقش تعیین‌کننده‌ی قوی خواهد داشت. رشد و شکوفایی استعدادها، خلاقیت و فعالیت‌های ارزشمند در یک جامعه بدون وجود امنیت امکان‌پذیر نخواهد بود. "اهمیت وجود امنیت در زندگی، تا حدی است که برخی از متفکران اجتماعی در تعاریف خود کلمه "امنیت" را مترادف با مفهوم "سلامتی" به کار گرفته و وجود آن را ضامن بقا و پایداری جامعه‌ی سالم پنداشته‌اند. (نوری، ۱۳۸۷: ۲) اصولاً انسان برای رسیدن به موفقیت در زندگی و رسیدن به اهداف والای انسانی پایه‌پای برآورده شدن نیازهای فیزیولوژیکی به امنیت نیاز داشته به‌گونه‌ای که این امر را کاملاً احساس نماید. از نیاز به امنیت، به عنوان یکی از ساختارهای اساسی و پایه‌ای تشکیل‌دهنده‌ی شخصیت قلمداد می‌شود و تا زمانی که فرد در زندگی روزمره خود احساس امنیت نکند، یسرفتی در ساختار شخصیتی خود نخواهد داشت. در سایه‌ی عدم امنیت اجتماعی، سایه‌ی آسیب‌های اجتماعی بر سر هر جامعه‌ای سنگینی خواهد کرد، میزان رضایت از زندگی را کاهش داده و انفعال و افسردگی را جایگزین شادی و نشاط خواهد نمود. اگر در جامعه‌ای مردم از احساس امنیت اجتماعی مطلوبی برخوردار نباشند شاهد انواع آسیب‌های اجتماعی خواهیم بود و با توجه به گسترش نرخ آسیب‌های اجتماعی در ایلام ضرورت بررسی مساله دو چندان احساس می‌گردد. با بررسی این مسأله، به میزان احساس امنیت اجتماعی در بین دانشجویان پی برده و به ارائه راه‌کارهایی در جهت بالا بردن میزان احساس امنیت در ایلام دست خواهیم یافت. همچنین می‌توان با شناسایی و تحلیل ابعاد موضوع و شناخت بیشتر از آن، مواردی را در جهت بهبود کیفی تحصیل، افزایش آرامش، ارتقاء سطح کیفی امنیت و بالا بردن سطح شادی